

การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชน

นฤมล ชมโฉม¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ ศึกษาสภาพปัญหาการอนุรักษ์ และแนวทางพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ขาดการถ่ายทอดความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับทายาท ขาดความรู้ในการต่อยอดสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม มีสื่อที่ไม่ได้ใช้อินเตอร์เน็ต แต่ปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับภาษีป้าย และสื่อออนไลน์ ด้วยการใช้เฟซบุ๊ก และการใช้ไลน์ เท่านั้น แนวทางการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยผลิตเป็นสื่อมัลติมีเดียที่สามารถทำได้เองให้บอกเล่าเรื่องราวภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่งสีสดใส มีเสียงดนตรี พร้อมเสียงบรรยายที่เกี่ยวข้องกับผ้าขาวม้า มีการจัดลำดับเหตุการณ์ ใช้เวลาดำเนินเรื่อง 8-10 นาที เพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และสนับสนุนการแก่ผู้ชม

คำสำคัญ: การพัฒนา สื่อมัลติมีเดีย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน ผ้าขาวม้าร้อยสี

¹อาจารย์ประจำคณะวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ที่อยู่: เลขที่ 1 ถนนอุททองนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

E-mail: narumon.ch@ssru.ac.th, chomchom_na@hotmail.com

Multimedia Development for the Transmission of Local Wisdom of Community Products

Narumon Chomchom¹

Abstract

This research studied problems of conservation and transmission of local wisdom of Phakaomaroisi (hundred colored loincloth) community product, and a guideline for multimedia development for transmission of the local wisdom in Kanchanaburi province. It was a qualitative research, the sample group being 30 persons selected by means of purposive sampling method. In-depth interview was used for data collection. The findings revealed that the most important problems were a lack of transmission of knowledge and local wisdom to younger generation, and a lack of value adding on the product. Offline media e.g., newspaper and billboard for advertisement were abandoned due to taxation. For multimedia development for transmission of the local wisdom, it was suggested that multimedia for story-telling, by means of video, photo, music and description of Phakaomaroisi (hundred colored loincloth) could be produced and demonstrated for 8 – 10 minutes for transmission of the local wisdom as well as entertainment for audiences.

Keywords: Development, multimedia, local wisdom, community products, phakaomaroisi (hundred colored loincloth)

¹ Lecturer of College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University
Address: No.1 U-Thong Nok Road., Dusit, Bangkok, 10300
E-mail: narumon.ch@ssru.ac.th, chomchom_na@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลมีนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนด้วย “วิสาหกิจชุมชน” จึงได้เสนอพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยมีเจตนารมณ์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของพัฒนาเศรษฐกิจอย่างพอเพียง และเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน สร้างรากฐานที่มั่นคงให้ประเทศ (Community Development Department, Ministry of Interior, 2015: 3) ดังนั้น วิสาหกิจชุมชน จึงเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีความพร้อม มีศักยภาพในการวางแผน และการนำสู่การปฏิบัติ รวมถึงวิสาหกิจชุมชนจะต้องมีความใฝ่รู้ แสวงหาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ความรู้เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ตลอดไป (Kanjanavisutt, 2015: 145) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จะใช้ปัจจัยด้านการผลิต จากวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นผลิตและแปรรูปด้วยทักษะและความชำนาญของผู้ประกอบการ นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ แต่ปัญหาที่พบจะเกี่ยวกับการขาดการถ่ายทอดความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับทายาท เนื่องจากในปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่ของทายาทจะไม่กลับมาทำงานที่ภูมิลำเนาเดิม หรือกลับมาช่วยงานที่บ้าน (Sutthinarakorn et al., 2013: 28)

ชาวบ้านตำบลหนองขาว อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี รู้จักการทอผ้าเป็นเวลานานมาแล้ว ไม่มีผู้จัดบันทึกประวัติที่แน่นอน แต่เดิมการทอผ้าวัตถุดิบสำคัญที่ใช้ ได้แก่ “ฝ้าย” ซึ่งปลูกกันมากในหมู่บ้าน มีการใช้สีจากธรรมชาติ ได้แก่ เปลือกไม้หรือส่วนประกอบของไม้ เนื่องจากสี

ธรรมชาติไม่คงทน เมื่อใช้ผ้าเป็นเวลานาน ฝ้ายสีจะซีดหรือจางลง ปัจจุบันได้นำวัตถุดิบชนิดหนึ่งเรียกว่า “ไหมประดิษฐ์” มาใช้เพิ่มสีในฝ้าย โดยเฉพาะ “ผ้าขาวม้า” ที่มีสีสันหลากหลาย กลุ่มจึงได้ใช้ชื่อผลิตภัณฑ์ “ผ้าขาวม้าร้อยสี” โดยเฉพาะผ้าขาวม้าลายตาจัก ซึ่งเป็นลายดั้งเดิมที่ผู้เฒ่าผู้แก่อนุรักษ์เพื่อชนรุ่นหลัง กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองขาว ผลิตผ้าขาวม้าลายตาจักเป็นผลิตภัณฑ์ที่ส่งคัดสรรตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยในแต่ละปี ปัจจุบันการทอผ้าของชาวบ้านหนองขาวยังคงสืบสานสู่ชนรุ่นหลังต่อไป

จากปัญหาการที่ไม่มีผู้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการถ่ายทอดและอนุรักษ์ความรู้ เพื่อเก็บรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถพัฒนาได้หลายอย่างในการเก็บข้อมูลแต่สำหรับการพัฒนาในรูปแบบของสื่อมัลติมีเดีย นั้น สามารถบันทึกและบอกเล่าเรื่องราวที่ต้องการอนุรักษ์ไว้สำหรับคนรุ่นหลังและผู้สนใจ สามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพต่อไปในอนาคต รวมทั้งการนำไปใช้ประโยชน์ที่หลากหลาย สามารถเผยแพร่ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ทำให้มีความสะดวกในการรับรู้มากยิ่งขึ้นด้วย ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คนรุ่นหลังและผู้สนใจสืบทอด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

สื่อมัลติมีเดีย หมายถึง ระบบสื่อสารข้อมูลข่าวสารหลายชนิด โดยผ่านสื่อทางคอมพิวเตอร์ซึ่งประกอบด้วย ข้อความ ฐานข้อมูล ตัวเลข กราฟิก ภาพเสียง และวีดิทัศน์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ภูมิปัญญาชาวบ้านหรือองค์ความรู้ของชาวบ้านที่คิดขึ้นได้เอง และนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา เป็นเทคนิควิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการโดยชุมชนที่มีสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งด้านการผลิต การค้า และการเงิน และต้องการใช้ปัจจัยการผลิตนี้ให้เกิดดอกผลทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ด้านเศรษฐกิจ คือ การสร้าง

รายได้และอาชีพ ด้านสังคม คือ การยึดโยงร้อยรัดความเป็นครอบครัวและชุมชนให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ แบ่งทุกข์แบ่งสุขซึ่งกันและกัน โดยผ่านการประกอบกระบวนการของชุมชน

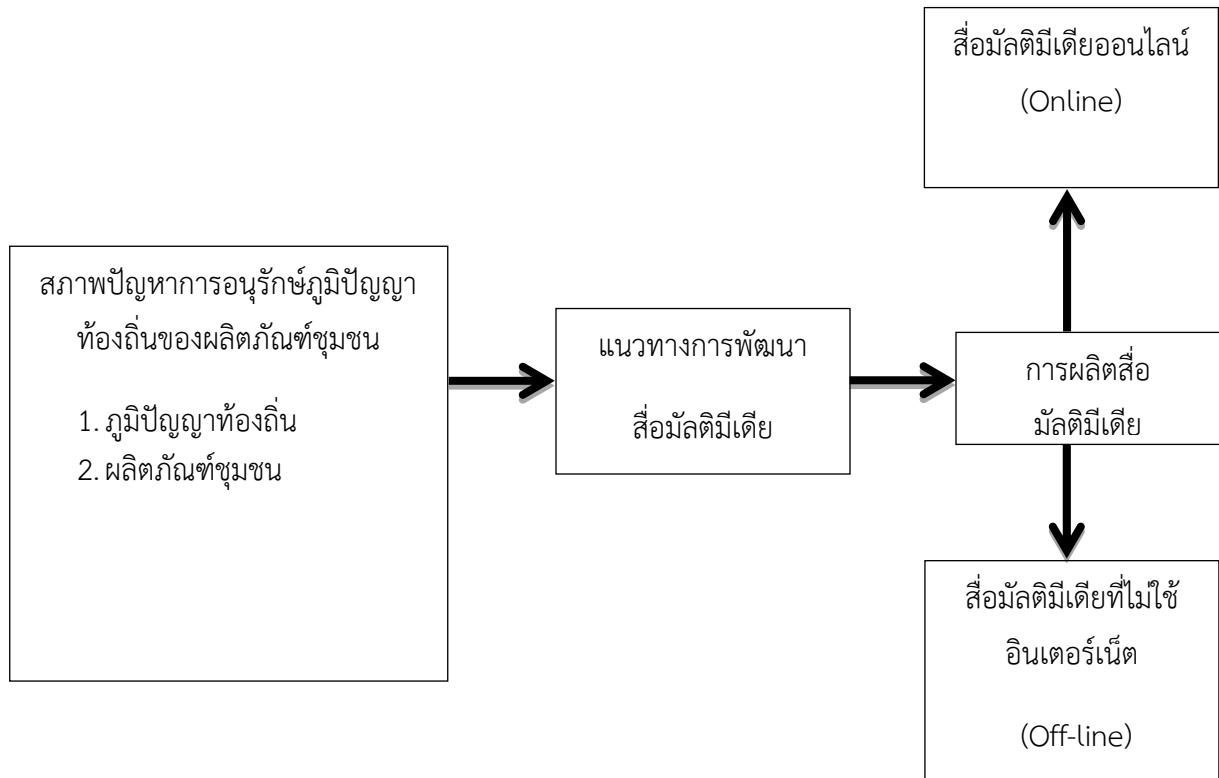
ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

ผ้าขาวม้าร้อยสี หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัตถุดิบธรรมชาตินำมาทอเป็นผืนผ้าและย้อมสี โดยมีการเพิ่มสีลงไปบนผืนผ้าโดยเฉพาะ ทำให้ผืนผ้ามีสีสันที่มีความหลากหลาย นำมาผลิตเป็นผ้าขาวม้า จนทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหนองขาว เรียกว่า “ผ้าขาวม้าร้อยสี” เป็นจุดขาย และสามารถผลิตเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น ผ้าถุง ผ้าพันคอ เสื้อเชิ้ต รองเท้า กล่องใส่ทิชชู พวงกุญแจ เป็นต้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงการผลิตในขั้นตอนต่างๆของการผลิตผ้าขาวม้าร้อยสีของบ้านหนองขาว ตามวิถีชาวบ้านที่ยังคงอนุรักษ์มาจนถึงตอนนี้
2. สามารถนำสื่อมัลติมีเดียไปประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ เพื่อดึงดูดความสนใจให้แก่ผู้คน โดยสร้างแหล่งบนเว็บไซต์ และส่งต่อโดยหมู่บ้านเอง
3. ทำให้ได้รับสื่อมัลติมีเดีย และนำไปพัฒนาเป็นฐานข้อมูลให้กับผู้ที่สนใจผ้าขาวม้าร้อยสี

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ หัวหน้าวิสาหกิจชุมชน คณะกรรมการบริหารวิสาหกิจชุมชน และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์และบันทึกคำตอบในกระดาษ นอกจากนี้ ยังใช้การสังเกต จดบันทึกข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาจัดอันดับความคิดเห็น และวิเคราะห์ผลต่อไป

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 สภาพปัญหาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี

1. การขาดการถ่ายทอดความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับทายาท

เนื่องจากในปัจจุบันทายาทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่จะไม่กลับมาทำงานที่ภูมิลำเนาเดิม หรือกลับมาช่วยงานที่บ้าน แต่ก็ยังเปิดโอกาสให้กับผู้ที่สนใจทั่วไป เข้ามาศึกษาเรียนรู้การทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคาดหวังว่า ความรู้เหล่านั้นจะขยายไปสู่ผู้ที่สนใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปดำเนินการต่อไปได้ ทั้งนี้ ชาวบ้านตำบลหนองขาว อำเภอท่า

ม่วง จังหวัดกาญจนบุรี รู้จักการทอผ้าเป็นเวลานานมาแล้ว แต่ไม่มีผู้จัดบันทึกประวัติที่แน่นอน เดิมการทอผ้าวัตถุดิบสำคัญที่ใช้ได้แก่ “ฝ้าย” ซึ่งปลูกกันมากในหมู่บ้าน มีการใช้สีจากธรรมชาติ ได้แก่ เปลือกไม้หรือส่วนประกอบของไม้ เนื่องจากสีธรรมชาติไม่คงทน เมื่อใช้ผ้าเป็นเวลานาน ผืนผ้าสีจะซีดหรือจางลง ปัจจุบันได้นำวัตถุดิบชนิดหนึ่งเรียกว่า “ไหมประดิษฐ์” มาใช้เพิ่มสีลงในผืนผ้า โดยเฉพาะ “ผ้าขาวม้า” ที่มีสีสันทากหลาย กลุ่มจึงได้ใช้ชื่อผลิตภัณฑ์ “ผ้าขาวม้าร้อยสี” โดยเฉพาะผ้าขาวม้าลายตาจัก ซึ่งเป็นลายดั้งเดิมที่ผู้เฒ่าผู้แก่อนุรักษ์เพื่อชนรุ่นหลัง กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองขาว ผลิตผ้าขาวม้าลายตาจักเป็นผลิตภัณฑ์ที่ส่งคัดสรรตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยในแต่ละปี ปัจจุบันการทอผ้าของชาวบ้านหนองขาวยังคงสืบสานสู่ชนรุ่นหลังต่อไป

2. การขาดความรู้ในการต่อยอดสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนใช้ปัจจัยด้านการผลิตจากวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นและแปรรูปด้วยทักษะภูมิปัญญาชาวบ้าน และความชำนาญของผู้ประกอบการ ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ แต่ในปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากผ้าขาวม้าร้อยสี ยังไม่หลากหลาย ได้แก่ ผ้าถุง ผ้าพันคอ เสื้อเชิ้ต รองเท้า กล้องใส่หูฟัง พวงกุญแจ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว มีรูปลักษณะที่ธรรมดา ไม่มีความแปลกใหม่ และความทันสมัย เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจขาดความรู้ในการต่อยอดสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ทำให้ไม่สามารถแข่งขันในตลาดได้

ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี

ในอดีตได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และเป็นแหล่งเรียนรู้ของภาครัฐ โดยมีหลายหน่วยงานเข้ามาศึกษาดู สื่อมัลติมีเดียที่ใช้ คือ ในลักษณะของ

สื่อที่ไม่ได้ใช้อินเตอร์เน็ต (Offline) เช่น ภาพข่าวประชาสัมพันธ์ที่ลงหนังสือพิมพ์ ภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ลงในหนังสือ ป้ายโฆษณาที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ แต่ปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับภาษีป้าย จึงไม่นำป้ายโฆษณาติดตั้งเพื่อทำการประชาสัมพันธ์

ปัจจุบันสื่อมัลติมีเดียของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี คือ ในลักษณะของสื่อ (Online) ด้วยการใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) และการใช้ไลน์ (Line) เท่านั้น ได้มีหลายหน่วยงานได้ติดต่อถ่ายทำสื่อมัลติมีเดีย แต่ทางวิสาหกิจชุมชนไม่ได้มีสื่อที่พัฒนาโดยตนเอง หากทำได้อย่างเพิ่มช่องทางด้านอื่นๆ ที่สามารถพัฒนาและทำได้เอง อีกทั้งด้วยข้อจำกัดของกลุ่ม คือ ปัจจุบันเป็นผู้สูงอายุ โดยส่วนใหญ่ จะพัฒนาสื่อสังคมออนไลน์ให้มีความทันสมัย คงทำได้ยาก ซึ่งต้องพึ่งพาบุคลากรในกลุ่มให้พัฒนาขึ้น และสอนการใช้งาน

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของสื่อมัลติมีเดียที่จะสร้าง โดยเลือกที่จะผลิตเป็นสื่อมัลติมีเดีย ที่บอกเล่าเรื่องราว ภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่งสไลด์ มีเสียงดนตรี พร้อมเสียงบรรยายที่เกี่ยวข้องกับผ้าขาวม้าร้อยสี บ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี มีการจัดลำดับเหตุการณ์เป็นอย่างดี ใช้เวลาดำเนินเรื่อง 8-10 นาที สื่อมัลติมีเดียที่สร้างขึ้นสามารถให้ความรู้เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและความบันเทิงให้กับผู้รับชม โดยสามารถแบ่งขั้นตอนการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี เป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเนื้อหาขั้นตอนการเขียนสตอรี่บอร์ด (Storyboard) เตรียมการในการนำเสนอเนื้อหา ข้อความ ภาพเคลื่อนไหว ข้อมูลที่ได้

เรียบเรียง วางแผนดำเนินตามขั้นตอนเนื้อหาทั้ง 3 หัวเรื่องที่ออกแบบไว้ คือ หัวเรื่องความเป็นมาของผ้าขาวม้าร้อยสี บ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี หัวเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการผลิต และหัวเรื่องกระบวนการ ขั้นตอน การผลิตผ้าขาวม้าร้อยสี

ขั้นตอนที่ 2 การเขียนสตอรี่บอร์ด (Storyboard) เมื่อเตรียมเนื้อหาในการนำเสนอเรียบร้อยแล้วนั้น นำข้อมูลมาเขียนสตอรี่บอร์ด โดยกำหนดรายละเอียดของรูปภาพที่ต้องการนำเสนอลงสตอรี่บอร์ด ผ่านการบันทึกวิดีโอ และเสียงในการบรรยาย ให้เหมาะสมทั้งภาพและเสียง

ขั้นตอนที่ 3 การเขียนบทดำเนินเรื่อง (Script) กำหนดชื่อเรื่อง เนื้อเรื่อง การดำเนินเรื่อง การนำเสนอผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ 1) ประวัติความเป็นมาของชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี 2) วัตถุดิบและอุปกรณ์ 3) ขั้นตอนการผลิตผ้าขาวม้าร้อยสี และ 4) ผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้าร้อยสี และผลิตภัณฑ์อื่นๆ

ขั้นตอนที่ 4 การตัดต่อภาพ และเสียง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ขั้นตอนที่ 5 การนำสื่อมัลติมีเดียถ่ายทอดผ่านสื่อสังคมออนไลน์อัพโหลดไฟล์งานวิดีโอลงสื่อสังคมออนไลน์โดยใช้สื่อยูทูป (Youtube) หรือการฝากไฟล์ไว้บนระบบออนไลน์ เช่น Google Drive หรือ Cloud Technology

การอภิปรายผล

แนวทางแก้ไขการขาดการถ่ายทอดความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับทายาท มีดังนี้

1. พัฒนาคอนสำหรับการขยายงานและสืบทอดธุรกิจ

ควรผลักดันให้ลูกหลานก้าวขึ้นมารับช่วงสืบทอดกิจการ ควรให้ลูกหลานได้มีโอกาสซึมซับ และได้รับความคุ้นเคยกับธุรกิจ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและเติบโตมาตั้งแต่วัยเยาว์ ผู้สืบทอดธุรกิจจึง

ต้องมีการวางแผนและเตรียมความพร้อมให้กับลูกหลานที่จะมารับทอดความเป็นเจ้าของธุรกิจในอนาคต โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ การรักษาความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ควบคู่ไปกับการสร้างโอกาสในการขยายธุรกิจให้ก้าวไกลยิ่งขึ้น

2. พัฒนาคอนที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสินค้าวิสาหกิจชุมชนนั้นๆ

ควรให้การสนับสนุนในเรื่องการให้ความรู้ใหม่ เช่น การนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น โดยนำอินเทอร์เน็ตมาช่วยสนับสนุน เช่น การขายออนไลน์ เป็นต้น และความเชี่ยวชาญในวิชาชีพเกี่ยวกับสินค้าวิสาหกิจชุมชน เช่น การให้ความรู้เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์ พัฒนาผู้ประกอบการ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความโดดเด่น ทันสมัย และสามารถวางจำหน่ายได้ทุกช่องทางการตลาด

3. อบรมและแลกเปลี่ยนความรู้อย่างสม่ำเสมอ

ควรติดต่อขอรับการฝึกอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการให้ความรู้และการให้บริการปรึกษาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน เช่น ด้านการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ควบคู่กับบรรจุภัณฑ์ ด้านการบริหารจัดการวัตถุดิบ สามารถนำวัตถุดิบที่มีอยู่ มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน การจัดทางการเงิน สามารถจัดทางการเงินของวิสาหกิจ และได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารการเงิน การบัญชี การบริหารจัดการธุรกิจของวิสาหกิจ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปแนะนำให้วิสาหกิจจัดทำงบการเงินได้ และใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลทางการเงินและพัฒนาธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

4. การสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง ขยายเครือข่ายและทำงานร่วมกัน

การพัฒนาเครือข่ายทางธุรกิจ เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนหลายแห่งในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนวิธีการสร้างความสัมพันธ์และการทำธุรกิจร่วมกัน เพื่อให้ธุรกิจ เครือข่ายนั้นสามารถทำงานเพื่อประโยชน์ร่วมกัน ทำให้ธุรกิจสามารถอยู่รอด และแข่งขันได้ การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง การรวมกลุ่มกันทำให้อำนาจในการต่อรองสูง ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนควรกลุ่มกลุ่มกัน โดยเน้นที่การต่อรอง ทางด้านการตลาด เช่น เมื่อรวมกลุ่มกันของกลุ่มที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกัน อาจจะตกลงขายในราคาเดียวกัน เป็นต้น รวมถึงการสร้างความร่วมมือ ระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการผู้ประกอบการ และการเสริมสร้างทักษะในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

แนวทางแก้ไขการขาดความรู้ในการต่อยอดสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม มีดังนี้

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์

การสร้างการรับรู้ผ่านตราสินค้ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากทำให้รู้จักผลิตภัณฑ์มากขึ้น ยังรวมถึงการสร้างความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตราสินค้าเราไปด้วย การดึงเอาความโดดเด่น และแตกต่างมาสร้างเป็นตราสินค้าจะทำให้ผู้บริโภคสามารถจดจำได้ง่ายขึ้น ในการตั้งชื่อตราสินค้าที่จดจำง่าย เข้าใจ และสามารถสื่อสารได้กับผู้บริโภคอย่างตรงจุด เป็น

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ และเพิ่มช่องทางการขายเกี่ยวกับเทศกาลหรือโอกาสสำคัญ เช่น วันปีใหม่ ก็จะออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมเพื่อเป็นของขวัญแก่ผู้รับ ให้มีความสวยงาม และทันสมัย วันแห่งความรัก ก็จะออกแบบให้บรรจุภัณฑ์มีรูปแบบหรือลวดลายเกี่ยวกับการแสดงความรัก เป็นต้น

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความแปลกใหม่ สามารถสร้างความแตกต่างและมูลค่าเพิ่ม

จากเดิมการพัฒนา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิก การถ่ายทอดประสบการณ์ในการผลิตผ่านการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม ทำให้มีความเชี่ยวชาญในการผลิต สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้ด้วย การอบรมและพัฒนาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้มีความแปลกใหม่ และสามารถสร้างความแตกต่าง สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยการสร้างความแตกต่างที่ไม่ซ้ำกับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายอยู่ในท้องตลาด ผู้ประกอบการจะต้องคิดสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่และแตกต่างจากตลาดที่มีอยู่เดิม หรือนำเสนอสินค้าที่มีความแตกต่างที่ ไม่เหมือนใครและใช้วิธีการขายใหม่ๆ เพื่อความอยู่รอดและช่วยเพิ่มยอดขาย รวมถึง การร่วมกันของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนใน การคิดเสาะหาทรัพยากรท้องถิ่น เอกลักษณ์ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนนำไปคิดสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์

3. การขยายช่องทางการจัดจำหน่าย

ควรขยายช่องทางการจัดจำหน่าย (Channels of Distribution) จากช่องทางการจัดจำหน่ายแบบดั้งเดิม (Traditional Trade) และเพิ่มวิธีการขยายช่องทางการตลาดผ่านช่องทางการจัดจำหน่ายแบบสมัยใหม่ (Modern Trade) เช่น การขายผ่านหน้าร้าน (Offline) ที่จังหวัด หรือวิสาหกิจชุมชนนั้น และด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีทางด้านไอทีและไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป การรุกตลาดผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ (online) ด้วยการใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) และการใช้ไลน์ (Line) เป็นต้น นับเป็นอีกหนึ่งช่องทางสำคัญที่ก้าวเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในสังคมปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ควรเลือกใช้สื่อประชาสัมพันธ์สินค้าวิสาหกิจชุมชนให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีสำคัญมาเป็นอันดับหนึ่ง ดังนั้น การเลือกใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ควรเลือกการประชาสัมพันธ์ทางออนไลน์ (online) ให้มากขึ้น เช่น ทางเว็บไซต์ ทางสื่อออนไลน์ (online) ด้วยการ ใช้เฟสบุ๊ก (Facebook) การใช้ไลน์ (Line) การใช้ อินสตาแกรม (Instagram) การใช้ทวิตเตอร์ (Twitter) เนื่องจากเป็นการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายด้วยต้นทุนต่ำ ไม่จำเป็นต้องโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์หรือวิทยุที่มีต้นทุนสูง ทั้งนี้ เพื่อเป็นสนับสนุนสื่อประชาสัมพันธ์แบบออฟไลน์ (offline) ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรศึกษาผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น ๆ ของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชน สามารถนำมา

ถ่ายทอดเป็นองค์ความรู้เพื่อเป็นแหล่งรวมความรู้ที่สามารถเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี เท่านั้น และเพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ จึงควรทำการศึกษาให้ครอบคลุม หรือศึกษาแต่ละกลุ่มวิสาหกิจที่มีความโดดเด่นเฉพาะ

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษา ด้านการตลาดของการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่มีการส่งออกต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์และต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2.3 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษา วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะ สามารถนำมาถ่ายทอดเป็นที่มาและประวัติของต้นกำเนิดวัฒนธรรมและประเพณี

References

- Community Development Department, Ministry of Interior. (2558). **Operation Manual Producer, New OTOP Manufacturer 2015**. Bangkok 80th Anniversary Commemoration Center, 5th December, 2007.
- Kanjanavisutt, Chintana (2558). **Community Enterprise Path for Career Development and Self-Reliance**. Bangkok: Mean Service Supply.
- Sutthinarakorn, Wandee., Kanjanavisutt, Chintana., Sutthinarakorn, Somkiat and Abdulsata, Puwaret. (2556). **The Implementation of Production and Marketing Activities to Enhance the Capability of the Community Economy of the Enterprises in Samutsakorn Province Bangkok**: National Research Council of Thailand.